

**JAV Lietuvių Bendruomenės
Kultūros taryba**

Audronė Viktorija Škiudaitė

**LIETUVIŲ PĖDSAKAI
AMERIKOJE**

**2006
Vilnius**

Turinys

KNYGA „LIETUVIŲ PĖDSAKAI AMERIKOJE“ PASIŪINKANT	13
KUKLUS PAMINKLAS JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ LIETUVIAMS, TIEK DAUG PADARIUSIEMS DĖL SAVO TĖVYNĖS	15
IR AŠ ATRADAU AMERIKĄ.....	17
Vietoj įžangos.....	17
Leidėjų užsimojimai	18
Muša paskutinės valandos, kada dar galima prisiliesti prie išėivijos šaknų.....	19
PIRMOSIOS ŽINIOS APIE LIETUVIUS AMERIKOJE.....	21
Simono Daukanto užuominos apie lietuvius Amerikoje.....	21
Pirmasis istorinis lietuvis Amerikoje – Aleksandras Karolis Kuršius.....	23
Tadas Andrius Bonaventūra Kosciūška iš Lietuvos	25
ANKSTYVOJI MASINĖ LIETUVIŲ EMIGRACIJA	27
Uteniškis Henrikas Korvinas Kalusauskas	27
Aleksandras Bielaskis (ar Bieleckas)	28
Tarp mūsų protėvių Amerikoje buvo ir misionierių	28
Amerikos trauka	29
Kelionė į Ameriką plaukiojančiu pragaru	33
Lietuvos nuostoliai dėl emigracijos.....	34
LIETUVIŲ PIONIERIAI IŠSILAIPINA AMERIKOS KRANTE.....	37
Bandymai įkurti atsarginę Lietuvą	41
PIRMŪJŲ LIETUVIŲ PĖDSAKAI AMERIKOJE.....	42
Lietuvių pionierių gyvenimas naujojoje tėvynėje	42
NEW YORKAS – SENIAUSIAS LIETUVIŲ TELKINYS JAV	44
Spalvinga Brooklyno lietuvybė	46
Švč. Marijos, Angelų Karalienės, parapija	46
Šv. Jurgio parapija	48
Švč. Mergelės Marijos Apreiškimo lietuvių parapija	49
Pranciškonai Brooklyne	51
Brooklyno kairieji.....	53
Manhattano ir Queens lietuviai	54
Aušros vartų parapija Manhattane, NY	54
Atsimainymo parapija New Yorko Queens srityje	56
Lietuviai ir pasaulinės parodos	58
LIETUVIAI NEW YORKO (NY) METROPOLIJOJE	60
Great Neckas	60
Amsterdamas	61
Rochesteris	64
Albany.....	70
Schenectady.....	73
Utica.....	75
Egzotiškųjų Niagara Falls ir Buffalo vietovių lietuviai	76
Binghamtonas	77

NEW JERSEY (NJ) VALSTIJA	79
Elizabethas	79
Patersonas.....	87
Newarkas.....	90
Šv. Mykolo parapija Bayonne	93
Kearny-Harrisonas.....	94
Jersey City.....	96
Lindenai.....	96
Camdeno Šv. Jurgio bažnyčia užsidarė viena pirmųjų	97
NEPAŽĪSTAMAS IR RŪSTUS SUTIKO LIETUVAIČIUS	
PENNSYLVANIJOS KRAŠTAS.....	98
Į Pensilvaniją – ieškoti Lietuvos	99
Ilgas kelias į Pittsburghą.....	101
80/90-asis vieškelėlis.....	104
Pranciškiečių vienuolynas – Pittsburgho lietuvių bastionas.....	107
Lietuvių sukilimas	108
Naktis XXI amžiaus vienuolyne	114
Dairomės po Pittsburghą, kurio mūre – ir lietuviškos plytos.....	115
Pittsburgho mokslo katedroje yra lietuviškas kambarys.....	117
Šv. Kazimiero parapija Pittsburghe – pirmoji lietuviškoji.....	119
Vingiuotas kalnų kelias iš Pittsburgho į Washingtoną.....	123
IŠEIVIJOS JAUNIMAS	125
Sunku patikėti, bet JAV veikia ir lietuviško jaunimo organizacijos	125
Norint jaustis lietuviu, nebūtina kalbėti lietuviškai	127
WASHINGTONO, DC, LIETUVYBĖ	130
Lietuvos valstybės žemės pėda Washingtone.....	130
Lietuvos ambasada – didelis Lietuvos turtas.....	132
Šiluvos koplyčia Washingtono Nekaltojo Prasidėjimo šventovėje	133
Lietuviškos žymės Arlingtono memoriale	136
Savo motinos ir jūsų akyse mačiau – lietuviai niekada nepasiduoda.....	138
Ant Kapitolijaus kalvos, paskui JAV balsuotojus	142
Lietuviški pėdsakai Holokausto muziejuje	144
MARYLANDO (MD) VALSTIJA.....	147
Baltimorė.....	147
Oficialioji Baltimorės lietuvių namų istorija.....	150
Lietuvių muziejus su unikalia lietuviškų ginklų kolekcija	154
Baltimorės lietuvių biblioteka	155
Iš penkių tūkstančių lietuvių Baltimorėje beliko trečdalis.....	156
Pokalbį apie Baltimorę baigėme Ellicoto miestelyje.....	157
AMERIKOS LIETUVIAI VISADA MĖGO RADIJĄ	161
PENNSYLVANIJOS (PA) VALSTIJA	164
Plati ir gili lietuviška Philadelphia.....	164
Būti amerikiečiu ir būti lietuviu – viena kitam netrukdo.....	164
Rašytojo Vytauto Volerto papasakota Šv. Andriejaus parapijos istorija	168
Šventas kunigas Šv. Andriejaus parapijoje.....	172
Šv. Kazimiero parapiją ugdė atkalkūs žmonės	177

Ieik geras, išeik geresnis	180
Muzikos salė – lietuvių susibūrimo vieta	183
Philadelphijos lietuviai intelektualai	188
Baltų-slavų departamentas Pensylvanijos universitete	190
Dr. Jurgio Šaulio archyvas.....	191
Pensylvanijos lietuvių dienos.....	194
60-oji Lietuvių diena Lakewood Parke	196
Lietuvių diena 2002 m. Frackvillėje	197
Ir Scrantonas buvo Amerikos lietuvių sostinė	199
Šv. Juozapo parapijiečių septynerių metų karas	200
Skrantų Šv. Mykolo parapija	205
Scrantonio tautinė bažnyčia.....	207
Mirusiųjų mieste	211
Gabalėlis anglies iš Antracito muziejaus	213
Nukryžiuotojo Jėzaus seserys Elmhurste	214
Dr. Jonas Šliūpas ir kun. Aleksandras Burba.....	217
Scrantonas šiandien.....	220
Pasirodo, ir Forest City lietuviai vis dar gyvi.....	221
Pittstonas – bažnyčių miestas.....	223
Negailestingos istorijos pamoka Wilkes Barre	227
Miners Mills	233
Plymoutas-Lynwoodas	236
Naujoji bažnyčia Lynwoode	238
Kun. Aleksandro Burbos kapas.....	239
Kingstonas.....	240
Hazletono apylinkės mena angliakasių skerdynes	245
Mahanojus yra tikra Lietuva	246
Iš Mahanoy City istorijos	246
Mahanojus – lietuvių kultūrinio gyvenimo centras	250
Lenkinimo pavojus.....	254
Mahanoy City lietuviškos kapinės	255
Shenandoah – pirmoji lietuvių sostinė Amerikoje	256
Sunkus klausimas: geriau bingo ar bankrotas	256
Istoriniai liudijimai apie Shenandoah	258
Shenandoah Šv. Kazimiero lietuvių bažnyčia	260
Shenandoah Šv. Jurgio lietuvių parapija	263
Shenandoah angliakasiai jungiasi	265
Lietuvių tarpusavio kovos	266
Prel. J. Karaliaus pergalė.....	269
Šenadoriečių „benai“, klubai ir kapinės.....	272
Nuo Girardvillės suksime atgal.....	275
Trumpas žvilgsnis į Du Bois lietuvišką istorijos puslapį	278
Mt. Carmelio lietuviai.....	279
Organizuojasi Mount Carmelio lietuvių parapija	281
Lietuvybės puotos likučiai Mt. Carmelyje 1973-aisiais	288
Mt. Carmelis mūsų dienomis.....	290

Shamokinas	291
New Philadelphija	295
Parapijos New Philadelphijoje steigimas	296
Kun. Stasio Musūro laikai New Philadelphijoje	298
Parapijos choras	299
Kapinės	300
Middleportas	301
Tamaqua	303
Coaldalas	307
Minersvillė	309
V. Būtėno užrašyti pasakojimai apie Minersvillę	311
Minersvillės lietuviška mokykla ir vienuolynas	312
Minersvillės kapinės ir modernūs kontrastai	313
Frackvillė	314
Frackvillės lietuvių mokykla	317
Maizevillė	318
St. Clairas	323
Ryškieji St. Clairo lietuviai	326
Luzernė	328
Wanamie	330
Hanoveris	332
Sugar Notch	333
Duryea	335
Iš anglies kasyklų – į Holiivoodo aukštumas	337
Post scriptum pagal Ingą	339
LIETUVIAI NAUJOJOJE ANGLIJOJE	341
MASSACHUSETTSO (MA) VALSTIJA	343
Lawrence, kur gatvės tebevadinamos lietuviškais vardais	343
Lawrencio, MA, lietuvių kolonijos istorija pagal S. Sužiedėlį	344
Svajonės apie naują bažnyčią	348
Kultūrininkas mons. Pranciškus Juras	354
Vasaros ir sekmadieninė mokykla	358
ALKA muziejus	359
Šv. Cecilijos choras	361
Antrojo pasaulinio karo atgarsiai Lawrence	362
Lawrencio tautinė lietuvių parapija	363
Apie Lawrencio lietuvių praeitį ir dabartį pasakoja Jonas Stundžia	366
Liūdna istorijos apie Lawrencio lietuvius pabaiga	376
Lawrencio apylinkių lietuviai. Lowellis – artimiausias Lawrencio kaimynas	379
Lietuviai batų mieste Haverhillyje	382
Cambridgo lietuviai	384
Lietuviai Norwoode	386
Lietuviai pakrantės valstijos sostinėje Bostone	388
Akcija dėl Bostono parapijos išlikimo	393
Šiuolaikinis Bostono pėdsakas – „Sodauto“	395
Batsiuvių miesto Brocktono lietuviai	396

Post Scriptum. Prisiminimai apie Šv. Roko/Šv. Kazimiero parapiją.....	401
Galingas Worcesterio lietuvių telkinys.....	403
Šv. Kazimiero bažnyčios statymo istorija.....	405
Worcesterio Aušros vartų lietuvių parapijos istorija.....	413
Worcesterio lietuvių organizacijos.....	416
Westfieldas.....	417
Lietuviai Atholyje ir Gardneryje – miestuose dvyniuose.....	418
Cape Codas.....	420
MAINO (ME) VALSTIJA	422
Kennebunk Portas.....	423
NEW HAMPSHIRO (NH) VALSTIJA	428
Nashua lietuviai.....	428
Manchesterio miesteliai New Hampshire ir Connecticuto valstijose.....	431
CONNECTICUTO (CT) VALSTIJA	432
Waterburio lietuviai.....	432
Hartfordo lietuviai.....	440
Ansonija.....	445
New Britainas.....	447
Bridgeportas.....	452
New Havenas.....	455
Putnamo seselės.....	458
Raudondvaris ir Neringa.....	463
Villa Maria ir Matulaičio namai.....	463
Spaustuvė.....	464
Rėmėjai.....	464
Amerikos lietuvių kultūros archyvas (ALKA).....	465
Dar apie ALKA įkūrėją kun. Pranciškų Mykolą Jurą.....	468
Marianapolis.....	469
Windsoras.....	470
VERMONTO (VT) VALSTIJA	471
RHODE ISLANDO (RI) VALSTIJA	472
Providencas.....	472
MICHIGANO (MI) VALSTIJA	476
Detroitas.....	476
Šv. Petro parapija ir bažnyčia.....	477
Šv. Jurgio parapija.....	478
Dievo Apvaizdos bažnyčia.....	480
Vargai ir džiaugsmas dėl savo bažnyčios.....	482
Šv. Antano parapija.....	486
Detroito lietuvių gyvenimas už bažnyčios šventoriaus tvoros.....	492
Svečio žvilgsnis į Dainavą Michigano valstijoje.....	493
Grand Rapids.....	498
Naujausios žinios iš Grand Rapids.....	498
Lietuviškos mišios, kultūrinė ir politinė veikla.....	502
Lietuviškoji Grand Rapids mokykla.....	505
Seniausios žinios iš Grand Rapids.....	506

Prisiminimai apie senąjį lietuvių miestą	507
Grand Rapids lietuvių gyvenimas.....	510
Mazieji Michigano valstijos lietuvių telkiniai	513
„Rakas“ – skautų stovykla.....	514
Šaulių Pilėnai.....	516
OHIO (OH) VALSTIJA.....	517
Clevelandas	517
Clevelando lietuvių senovė	518
Clevelando lietuvių Dievo Motinos parapija.....	519
Parapijos ir šeštadieninė mokykla.....	523
Lietuvių salė	523
Lietuvių kultūrinis darželis.....	525
Lituanistinė programa Kent State universitete	528
Daytonas.....	529
ILLINOJAUS (IL) VALSTIJA.....	533
Česnakų kvapo miestas Chicago	533
Pirmieji Chicagos lietuviai atvyko statyti geležinkelio	533
Bridgeportą įkūrė lietuvis?	536
Pirmoji lietuvių bažnyčia Chicagoje	536
Prieštarą Dievo Apvaizdos parapijos istorija.....	542
Šv. Kryžiaus bažnyčia	548
Bažnytinio meno kūrėjas A. Valeška	559
Lietuviai menininkai JAV.....	559
Chicagos lietuviai iš viso pastatė 12 bažnyčių	564
Chicagoje dar veikia dvi lietuvių parapijos.....	569
Didžiausia lietuvių parapija už Lietuvos ribų veikia Marquette Parke	575
Marquette Parko įžymybės	583
Visuomeniniai lietuvių pastatai Chicagoje	589
Marijonai vienuoliai Chicagoje	595
„Draugas“ liudija beveik šimtą Amerikos lietuvių gyvenimo metų	595
Jaunimo centras – vienuolių jėzuitų dovana lietuviams	601
Šv. Kazimiero seserų vienuolynas	603
Lituanistikos katedra Illinojaus universitete	611
Lituanistikos tyrimo ir studijų centras Chicagoje.....	612
Šv. Kazimiero katalikų kapinės	612
Lietuvių tautinės kapinės.....	623
Lietuvių protestantų parapijos Chicagoje.....	628
Ekskursija po Čičagą, iš kurios beliko pasaka	631
Senujų Chicagos skerdyklų vieta įamžinta atminimo paminklu	633
Amerikiečio knyga apie Chicagos lietuvius	633
„Raisto“ romano turinys.....	634
Keli žodžiai apie „Raisto“ autorių.....	636
Ištrauka iš Uptono Sinclairio „Raistas“ (The Jungle).....	637
Chicagos apylinkės. Ciceras	647
Cicero lietuvių istorija.....	648
Cicero Šv. Antano bažnyčia ir Palaimintasis Jurgis Matulaitis.....	652

Waukegas	653
Lemontas	659
Ateitininkų namai	666
Kelionė į Spring Valley	667
Kelionės draugai	668
Chicagos apylinkės – senųjų anglies kasyklų rajonas	668
Raistas	669
Pažintis su Marijona Uršule Pilypaityte	669
Lankome Šv. Oną	672
Ar tikrai lietuviška ta „būda“?	675
Pietų Illinojaus anglies kasyklų lietuviški miesteliai	677
West Frankfortas	677
Westvillė	684
East Saint Louisas	685
Lietuviai evangelikai liuteronai Collinsvillėje	689
Marios ir Antano Rudžių lietuviška sodyba	692
MISSOURIO (MO) VALSTIJA	694
Saint Louisas	694
WISCONSINO (WI) VALSTIJA	696
Sheboygas, Port Washington, Kenosha, Racine, Milwaukee	696
INDIANOS (IN) VALSTIJA	701
Valparaiso universitetas	701
Beverly Shores	702
Paminklai Lietuvos prezidentų garbei Michigan Cityje	703
East Chicaga ir Gary	704
NEBRASKOS (NE) VALSTIJA	709
Omaha	709
Omahos lietuvių istorija siekia XIX a. pabaigą	710
IOWOS (IA) VALSTIJA	718
Sioux City	718
KANSASO (KS) VALSTIJA	722
Kansas City	722
TEXASO (TX) VALSTIJA	725
Houstonas	725
Jonischkies kapinės netoli Yorktowno	726
Denveris	731
LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE. CALIFORNIJOS (CA) VALSTIJA	733
Los Angeles	733
Šv. Kazimiero lietuvių katalikų parapija	734
Kalifornijos valstijoje veikė per 40 organizacijų	736
ARIZONOS (AZ) VALSTIJA	741
Phoenixas	741
OREGONO (OR) VALSTIJA	743
Portlandas	743
WASHINGTONO (WA) VALSTIJA	744
Seattlas	744

FLORIDOS (FL) VALSTIJA	746
St. Petersburgas	746
Kiti Floridos lietuvių telkiniai.....	753
LIETUVIŲ SPAUDA	756
Amerikos lietuvių knygos ir knygos apie juos.....	756
Mykolas Tvarauskas ir jo spauda	756
Laiškai viliokliai iš Amerikos	758
Bostono enciklopedija – Amerikos lietuvių inteligentų žygdarbis	761
Periodinė spauda.....	766
Leonardo Šimučio dienoraštis.....	769
LIETUVIŲ POLITINIS VEIKIMAS AMERIKOJE	773
LIETUVIŠKOS PARAPIJOS JAV	780
Lietuvių kurtos parapijos, veikusios JAV 2001 m.	781
Nebeveikiančios lietuviškos parapijos JAV	785
IŠEIVIŲ ORGANIZACIJOS	786
LIETUVIŠKOS MOKYKLOS.....	794
IŠEIVIJA IR LIETUVA.....	795
PABAIGOS ŽODIS.....	797
Literatūros šaltiniai.....	799
Knygoje minimos valstijos ir vietovės JAV, kur lietuvių gyventa ar gyvenama ..	801
Lietuviškų vietovės New Yorko ir Pensilvanijos valstijose	803
Lietuviškų vietovių JAV, paminėtų knygoje, žemėlapis.....	804
Knygos „Lietuvių pėdsakai Amerikoje“ rėmėjai.....	806